

Nakladatelství
ČAS

Miloň Čepelka

POKRÝVAČ

Obrazy ze života
ing. Řezníčka

Miloň Čepelka

POKRÝVAČ

Obrazy ze života ing. Řezníčka

2021

Miloň Čepelka

POKRÝVAČ

Obrazy ze života ing. Řezníčka

Copyright © Miloň Čepelka, 2021

Editor © Josef Pepson Snětivý, 2021

Cover & Layout © Nakladatelství ČAS, Alena Šulcová, 2021

© Nakladatelství ČAS, www.nakladatelstvicas.cz, 2021

ISBN 978-80-7475-367-1

Sám.

Ne odjakživa, ne pořád, ale už dlouho, předlouho.

*Sám, samotinký sám,
všechny mu odešly po řadě,
tak jako ten lám
v zoologické zahradě,*

parafrázovával s hořkým úsměškem *toho geniálního hajzlíka Nezvala*, aby vypadal vzdělaně a mravnější než nebožtík slavný poeta. Hrajeme-li světu frašku, je to snesitelnější, než když nad sebou skuhráme.

Řeč je o inženýru Dušanu Řezníčkovi, o hrdinovi – pardon, oprava, o postavě, která je v příběhu hlavní a která zpola skutečně žila a zpola ji autor vymyslel, aby byla barvitější. Inženýr byl vzděláním a v čase před důchodem také zaměstnáním u Československých státních drah. Od okamžiku blížící se invalidní penze po své padesátce se změnil na soukromníka, amatérského malíře, spisovatele-dramatika a taky trochu zpěváka (hluboký baryton). To poslední troufale navzdory chronické bronchitidě, v jistém okamžiku přešlé do trvalého astmatu. Kouřil dobrých čtyřicet cigaret denně,

mráz nemráz chodil v rozhalence a šála mu byla neznámým pojmem. Typický příklad výstižnosti rčení kdo chce kam, pomozme mu tam. Ačkoli *tam* nechtěl.

Teď, když byl představen, zapomeňte na mluvnický čas minulý. Náš Dušan žije, má před maturitou na tichnovském gymnáziu, a protože je student bez bázně a hany, může se usmívat. I když byl raději se Světlou, na to vemte jed. Včera oslavil osmnáctiny, přijal blahopřání od rodičů Antonína a Anežky, příslušníka celní služby a ženy v domácnosti, a od mladšího bratra Jendy, který se přitom přiblblle uchechtával a šilhal po dlouhém noži se zubatým ostrím, připraveném rozkrojit sváteční dort s číslicí 18, trochu kostrbatou, uprostřed. Ten upekla maminka.

Ale to už je pryč. Teď Dušan v sytě modré košili zpívá na zkoušce mládežnického svazáckého sboru pod dirigentským máváním ředitele hudební školy Kamnáře sólo v ukrajinské (či ruské?) písni *Dněpre, Dněpre náš, širý, mohutný*. A jeho Světla (přivlastňovací zájmeno *jeho* neberte doslova) cvičí v sousední místnosti při klavíru soudružky učitelky Lehké vlastní taneční improvizaci na *Louisinu polku* Bedřicha

Smetany. Dušan o tom ví, vidí proto v duchu místo Dněpru, valícího vody rovinou, právě ji, dívku štíhlou jako proutek a podobně ohebnou. V bílých cvičkách a v sukni téže barvy, která jí v klidném stojí sahá do polou lýtek, ale při tanci vylétá výš, až necudně výš. Světla má pěkné rovné nohy.

Jsou padesátá léta dvacátého století, modré košile se znakem Svazu české mládeže na prsou budou povinné i k Dušanově maturitě. Světlo do ní ještě rok zbývá. Kravaty, frivolní šátečky a halenky s výstřihem zanechte doma, *my jsme mládež nová, mládež Gottwaldova!*

Budoucnost národa..., pardon..., budoucnost *pracujícího lidu* dozkoušela v jednom i druhém sále. Dušan se Světlou jdou spolu k domovu, i když cestu společnou nemají. On ji bere za ruku a zdá se, že to není poprvé. Dívka mu ji bez protestů nechává, a teprve když se za zahradou vily doktora Opršala zastaví a on se naklání, aby ji políbil (zřejmě ani ten polibek by nebyl první), Světla ho jemně odstrčí.

„Dnes ne. Mně ráno zavřeli tátu.“

„Cože?“ užasl zhrzený milovník.

„Že prý porážel načerno.“

Světlin tatínek byl řezník. Přijeli pro něj brzy ráno, maminka se celý den utápěla v slzách a dcera se vztekala.

„Svině, já se jim na jejich slavnostní akademii vykašlu, na zkoušku nejdu.“

Jenže zkušená starší žena řekla „jen jdi, teď si nemůžeme vyskakovat, to bysme to akorát všecko jen zhoršili“.

A zhoršit by se to jistěže dalo. Naštěstí soudruh soudce míval od řeznického mistra Kroupy done dávna nejen krvavé kroupy, ale semtam zpodpultu i nějakou tu krkovičku nebo jatýrka, takže případ později spravily jen dva roky. I když bohužel nepodmíněně.

Jenomže *jen*? Vyhodnoťte je tak před tím, kdo je postižen. Navíc, i v tomto případě bohužel, dostal lidově demokratický řád a stát jiného zastánce, byť jen v soukromí. Bývalý financ otec Řezníček doma v kuchyni komentoval po pár týdnech ortel, když na něj přišla řeč, nečekaně kriticky:

„Vyvážnul lacino. Mohli mu napařit víc.“

„Tati, proboha víš, co říkáš?“ zvolal pohoršeně starší syn, zatímco mladší Jenda, který věděl své, strouhal bráchovi tajně mrkvičku. Co ví nedochůdče ještě před pubertou, jaké je toužení po něžnostech s nejkrásnější krásou?

„To víš, že vím,“ řikal ho pohoršený rodič.

Jemu totiž stačilo, že ho už před lety dnešní odsouzenec odkázal jako zákazníka ke konkurenčnímu kolegovi Kolenatému, v jehož krámě to páchlo krví, umývanou asi jen ledabyle. Skutek proti všem zákonům obchodu, bůhvíproč. Asi mu nebyl sympatický kvůli svému povolání.

Čistý rozumný postoj k nešťastnému případu zvládla proto jen dcera Světla Kroupová, která po otcově zatčení řekla tvrdě a rozhodně:

„Nehněvej se, Dušane, my se k sobě nehodíme. Já jsem dcera zavřeného řezníka a ty Řezníček, byli bysme lidem akorát pro smích. Nekaz si se mnou budoucnost.“

„Světlo, já odejdu z domova a dám se přejmenovat,“ sliboval a přísahal. Ach, to přitroublé mládí!

Marně. Nebyla s ní řeč. Dala mu poslední pus, docela žhavou, o to víc pak ve vzpomínkách bolela, a konec.

Nepomohlo, že z domova skutečně odešel. Nejdřív jen do Prahy na studia, odkud v poštilém vzdorném gestu jezdil k rodičům sotva na svátky. A odmítal připomínat si milostnou prohru. Světla byla neoblomná. Na dopisy neodpovídala a brzy se vdala. Za koho? Nevěděl, toho šťastlivce neznal. A z Blížejova (jejich městečko se jmenovalo Blížejov, pardon, že upřesnění přichází pozdě), z toho se novomanželé odstěhovali.

Koneckonců v Praze bylo dobře. Pokud se i tam děly nespravedlivé nekalosti, ba zločiny, ve velkoměstě nebyly tak vidět a k Dušanovi a jeho kamarádům se dostávaly jen ozvěnou. Soudruzi je později nazývali nepravostmi a omyly, za které prý mohli spíše špatní jednotlivci než systém a logika třídního boje. Dušan byl nadaný, bystrý. Cifrcelnické geny po otci

se nezapřely, titulem inženýra se po pěti letech ozdobil bez potíží.

A třebaže na Světlu často, velmi často vzpomínal, potkal tam na studiích Jiřinku, budoucí baletku. Byla drobná, v obličejí s výraznýmnosem, o kterém směl žertovat, že jí díky němu neunikne žádný smrad. Tohle slovo totiž chápali oba široce, vztažené i na lidi.

Ukázalo se, že se znají od dětství, protože byla z téhož kouta Čech a jejich otcové stávali nejednou proti sobě. Jeho jako financ, její jako pašerák. V téhle pohraniční oblasti byl ilegální obchodní styk živý ode dávna. Když ona už chodila do školy, zatímco Dušan ještě ne, táta ho někdy proti zákazu brával s sebou na výlety po chalupách, o nichž se vědělo, že tam může být ukrytý paš, nejčastěji alkohol, a tak si s ním prý ona, o dva roky starší, hrávala. Na to se nepamatoval. Vzpomínala teď, a řekla mu to do očí, že býval vzteklý, když nebylo po jeho. Často prý sebou praštil na zem a zuřivě kopal nožkama do vzduchu, jen se kmitaly. Teď ho zvala na představení, ve kterých hopsala. Většinou na ni hleděl odněkud zpod střechy z bidýlka, ale párkrát při zkouškách směl i do přízemí nebo výjimečně do služební lóže či do jedné z takzvaných kapes v rozích jeviště. To když jako končící studentka a potom absolventka ještě bez angažmá vypomáhala v baletním souboru karlínského divadla a párkrát dokonce v Národním nebo ve Smetanově, až zakotvila v Armádním uměleckém souboru. Tak přicházel

do styku nejen s baletáky, ale i s muzikanty, výtvarníky, novináři a spisovateli. To mu dělalo dobře. V tomhle světě si všichni navzájem tykali a volali na sebe Vašku a Jitko, Helenko atakdále, není divu, že si na to zvykl. Když se o tom zmiňoval u kolegů v kanceláři lokomotivního depa nebo v opravárenských dílnách, získával na vážnosti. Vždyť kdo z tamních mohl mluvit o operetním tenoru Kolaříkovi jako o Evženovi nebo o dirigentu Filmového symfonického orchestru Hřebačkovi jako o Davidovi?

Vypadalo to na věčnou pohodu. Mezi těmihle dvěma už dávno nezůstalo u polibků, to byl vztah muže a ženy sevším všudy. Ona byla zkušenější než on, ale rychle to doháněl a veselým postelovým hrátkám přicházel na chuť.

Jednou, když docvičili, mu řekla:

„Víš, že jsi docela slušnej chlívák? A ještě budeš!“

Tenkrát ho to silně rozrušilo. Chlívák bylo slovo, kterého jako kdyby měla plnou pusou. A zavánělo vesnicí a hnojem a zažitou vizí hřebce pářícího se s klisnou, jak je kdysi viděl u dědy ve Spáleném, joj!

Teď už spolu bydleli skoro nastálo v podnájmu, který sehnal v Břevnově blízko bývalého benediktinského kláštera. Nestál sice za moc, jedna místnost se

záchodem vzadu na pavlači, bez koupelny, ale mládí bylo tenkrát nenáročné a babka bytná byla nahluchlá a vděčná za pár korun, které jí platil. Protože pama- tovala lepší časy. I to, že ho, ač předčasně, titulovala pane inženýre, mělo pro ni váhu. A koneckonců ta drobná slečna, kterou k sobě vodil, jí byla docela sym- patická. Kdyby se ti dva vzali a kdyby se k ní do bytu oba přihlásili, nebyla by proti, aby jim po její smr- ti zůstal. Navrhla mu to. On se pravda smál, z toho mraku že nebude tak hned déšť, ale semínko bylo za- seto. Kdyby bylo zanedlouho nezplanělo, kdo ví.

„Dušane, já uteču,“ oznámila mu Jiřina zničehonic. Nerozuměl.

„Jak utečeš? Kam?“

„Do Německa.“

„Blázníš?“

„Mám tam bráchu.“ To nevěděl.

„Ericha. Po tátovi. Naši se tak dohodli. Syn bude po tátovi Němec, dcera po mámě Češka.“

Byl to šok, ale zůstal inženýrsky technický:

„Jak to chceš provést?“

„Přes Polsko. To bude snazší. Snad. Jedeme tam baletit, tak se ztratím.“

„A já?“ zeptal se naivně.

„Ty budeš vzpomínat a najdeš si jinou.“

Tak spadla klec. Přemítal, jestli ji miluje, anebo si na ni jen zvykl, protože když spolu spali, představoval si někdy, jaké by to asi bylo se Světlou. Ale k jasnému

poznání nedošel. Lítost se v něm střídala se vztekem, vztek s údivem. Jednou mu hlavou proběhla i možnost, že by Jiřinčin zamýšlený útěk oznámil, ale hned se zastyděl a nechápal, jak ho to mohlo napadnout. Byl sám sobě odporný už jen za ten mžik. Z republiky odešlo tolik lidí, tak o jednoho víc nebo míň...

Jiřina pak navrhla:

„Kdybys chtěl, seženu ti tam místo. Erich zná kde-koho, pomohl by nám oběma.“

Odmítl. On má přece taky bratra. A jako napotvoru tady. Je mladší a pitomý, musí na něj semtam dohlídnout.

„Pch,“ odfrkla. „Ten se neztratí.“ Věděla, že se učí na veksláka.

Všecko marné, zkrátme to. Jiřina byla v pořadí druhá, která mu odešla.

Tehdy začal zas jezdit domů k rodičům pravidelněji. Blížejev se sice nezvětšil, proti pražskému moři to byl sotva rybníček či plivanec, který ho už nevolal ničím než plněním synovské povinnosti, a té se snažil vyhovět, protože otec s matkou stárli a dětinštěli. Poznal, že se jim zhoršuje zrak, protože talíře, když je připravoval na stůl k nedělnímu obědu, mívaly čím dál častěji zasklé stopy po včerejších jídlech, a s jejich ušima to šlo taky z kopce. Maminka se skoro po každé jeho větě ptávala, co říkal, a otec se dožadoval nerudněji:

„Chlape, co šeptáš, hlas máš jako zvon, tak ho používej. A nekuř, nebo o něj přijdeš.“

Ještě nepříjemnější bylo, že se vyptávali, co holky. Prý že na krku má už třícítku, měl by je udělat dědkem a bábou. O krasavici Světle věděli, že to bylo fiasko, ale o Jiřině neměli tušení. Nebyl z těch, co se chodí vybrečet do máminy zástěry. Byl skoupy na hlášení o událostech jen obyčejných, proč by jim vyléval srdce kvůli důležitým. Ty jsou jen jeho věci, to se neroztrubuje. Však jablko nepadlo daleko od stromu. Táta, zvyklý na dodržování služebních tajemství, taky nebyl zrovna mluvka, ale toho sobotního večera se doslova třásl, aby se mohl zeptat:

„Víš, jak to dopadlo s Kroupou?“

Pražana Dušana v té chvíli nenapadlo nic lepšího než se vydávat za pitomce.

„Se kterým Kroupou?“

„Nedělej ze mě troubu, troubo. Mezi náma snad byl odjakživa jen jeden Kroupa. Doufám, že si už dávno nemyslíš na tu jejich frajli, když je bůhví kde.“

„Jo tenhle Kroupa,“ ustoupil synek nejapně.

„Tenhle, to dá rozum. Dostal dva roky, vrátil se až skoro po třech, protože tam v base nedržel hubu ani krok, a bác ho, víš, co udělal hned, když se před tejdnem objevil doma?“

Dramatickou pauzu si hlava rodiny jaksepatří vychutnávala, ale na opáčivou otázku „co?“ čekala marně, tak nezbylo, než aby si dopřála excelentní výbuch.

„Zavraždil Vrbu!“

„Vrba?“ Dušan v první chvíli netušil, kdo je Vrba.
„Vrba předsedu, copak jsi zapomněl na naši novou šlechtu?“

Vrba byl už od února 1948 v jednom zápřahu předsedou místního národního výboru.

„Kroupa si umanut, že ho dostal do kriminálu právě on.“

„A bylo to tak?“

„Kdopak to může vědět, prosím tě,“ odplivl si otec. „U komoušů by toho byl schopnej každej. Řezník jim ležel v žaludku všem, protože se netajil, co si o nich myslí.“

„Jak na to přišli, že vraždil zrovna Kroupa?“

„Rozpoltil mu hlavu sekyrou. Řeznickou sekyrou. Ten měl panečku odjakživa ránu, když dokázal sekát hlavy prasatům i telatům.“

„Můjtybože,“ ulevil si Kroupův kdysi teoretický zeť, mistr zmařených nadějí.

„Měl bys vyvěsit prápor, že jsi od nich na dyštanc.“

„Ale prosím tě,“ ozvala se maminka. „Svíčka nemůže hořet bez knotu.“

Syn jí pohledem poděkoval. A zeptal se:

„Už byl nový soud?“

„Nebyl. Ale dostane provaz, na to vem jed. Sekyrou... Kdo s čím zachází, tím taky schází,“ přisadil si otec.

Dušan byl duchem jinde. Představoval si Světlu, že pokud ji někde v novém prostředí k dotančení sviž-

né Louisiny polky stačilo snad zachránit manželství, teď je to v kariéře konečná bez nejmenší pochybnosti. Ještě že už nežije v Blížeově, že nebude chodit uličkou hanby. Ale co paní Kroupová, chudák? To bude i její smrt. A zmocnil se ho veliký, veliký hněv nad nekalými změnami světa a nad bezmocností lidiček v něm. Marný hněv, jenž právě tou marností sílil a bídou bezmocnost zvyšoval.

Viděl otce, tátu, tatínka, vždy se o rodinu Řezníčkových dobře starajícího, jak se teď málem zalyká spokojeností, že může z bezpečné dálky pozorovat cizí neštěstí, ba zoufalství, a chtělo se mu křičet i plakat, bít hlavou do zdi a nenávidět celý svět, jemuž není pomoci, protože lidi na něm jsou jen nevypočítatelná havěť, mstivá, neuznalá, ubohá a... Dost!

Chtěl se původně vracet do Prahy až v neděli večer, ale teď se rozhodl, že odjede už ráno. Potřeboval být sám.

A běžely měsíce, běžely roky už šesté dekády onoho století, v jehož první polovině zuřily dvě světové války a nepočítelné lidstvo si z jednoho konce zeměkoule na druhý a na třetí a na všechny vyhrožovalo válkou novou, teď s konečnou platností atomovou a zničující.

Dušan v Praze objevil souputníka krajana, režiséra krátkých filmů Radomíra Košťála. Znali se letmo z dávných společných cest autobusem do gymnázia v okresním městě, a když slovo dalo slovo, o pár fousů starší absolvent filmové fakulty pojal úmysl, že Dušan mu svým hlubokým barytonem musí namluvit komentář ke snímku o národopisném skanzenu, budovaném mimo oficiální struktury jen několika nadšenci kdesi na Broumovsku. Umělec mínil, že už je na čase, aby dal někdo flek zavedeným firmám, spíkrům krasomluvcům. Že už tu jejich machu odmítá poslouchat.

Stalo se. A povedlo se. A protože režisér měl další plány, nová hvězda mluveného slova (popravdě – nikdo si jí nevšiml) navštěvovala Košťálovy doma, a – můjtybože, jak zvláštními cestami chodí osudy nevinných lidí –, jeho pobyty v bezdětné rodině posloužily namísto k další spolupráci jako záminka k rozvodu. Najednou že prý se manželka Lada po Dušanovi moc ohlíží, že na něm málem oči nechá, a to tedy ne!

Bylo to sice jinak, pan režisér si tajně vyhlédl jinou, podle něho hezčí, podle svědků opačně, ale lidé jsou divní, rádi si nasazují brýle mámení. Tak prosím, ať si za Dušanem paní Lada klidně jde, bumbác, on jim nebude překážet.

„Řezníčku – ach, ke všemu to jméno! –, ty kanče, to by se ti líbilo, přerézávat mi ženu!“ zuřil naoko režisér.

Nechápavý Dušan na takový karambol ani v nejmenším nepomyslel, ale věřte tomu, nebo ne, náhle měl paní Ladu celou vahou na krku. Patrně se jí opravdu líbil, byl mladší než ona a mladší než Košťál, jenže bydlel pořád ve svém tmavém břevnovském kutloušku, a teď se mu s Ladou nabízel prostorný třípokoják na Novodvorské, který jí měl po rozvodu zůstat. Už už by na to býval kývl, kdyby v něm tak jako v dalších jeho známostech z uměleckého světa nezvítězilo nad touhou po vstřícné ženské náruči pivo. Krátce předtím zapadl do skupiny o něco starších strejců, kteří se scházeli týden co týden v hospodách, kde čepovali plzeňský prazdroj. Dva překladatelé detektivek, Jindra Strnad, tiskař a navíc zpěvák, sborista, tenor, který ho lákal coby kolegu do sboru pražských typografů, jeden bývalý hoteliér, jeden zakázaný básník, jeden lékař násoska a on, inženýr, cizorodý exotický prvek z jiného hájemství, pro ně proto dost zajímavý. A všichni kuřáci, kolem jejich stolu bývalo slušně modrodusno.

Když uvážil, že by jako nové koště v paniččině domácnosti musel být po večerech v pohotovosti pořád doma, tiše se vytratil. A když se pak zhruba po roce doslechl, že pan režisér se kajícně k Ladě vrátil, protože naletěl bezohledné zlatokopce, které nestačil, neboť zjistila, že jeho režisérské příjmy jsou o hodně menšího řádu než nesmrtelného Mistra Vávry, udělil si s ulehčením soukromě, bez vědomí úřadů, Zlatý

řetěz Chytrého Dušana 1. kategorie a zůstal raději nezávislým solitérem s občasnými známostmi, když přišel chtít a příležitost.

A zas běžely měsíce. Pivo teklo, babka bytná umřela, jak prorokovala, a bůhvíjak to udělala, ale stačila zařídit, aby po ní legálně obsadil, úředně zdědil, celý její byt. Dostal na to dekret, a kdyby měl s kým, mohl se do něj oženit. Měli by se ženuškou solidní domov. Ze své mládenecké komůrky udělal komoru na krámy a spokojeně se zabydlel v pokoji s kachlovými kamny a v kuchyňce s elektrickým sporákem. Ano, i za vlády komunistické strany, mohutného to předvoje dělnické třídy, rolnictva a pracující inteligence, děly se občas věci nepředvídatelné a neočekávané.

Z republiky byl od invaze spřátelených vojsk v srpnu 1968 zničehonic zase protektorát. Třebaže se mu tak neříkalo. Byla to Československá socialistická republika pod ochranou Sovětského svazu a jeho armády, schované za neprůhlednými ploty kasáren a jen semtam vyjíždějící na propagační spanilé jízdy do terénu.

A teprve tady a tehdy začíná ten pravý případ inženýra Dušana Řezníčka.

„Ty, Dušane,“ řekl mu jednoho večera onoho údajně znormalizovaného okupačního času trochu váhavě Jindra Strnad, nejmenované kápo jejich mokré party, „ještě se zlobíš na Radomíra Košťála?“

Otázaný zůstal paf.

„Jak víš, že se známe, a jak víš, že mám důvod se na něj zlobit?“

„Tamtamy pracují ve dne v noci. Zlobíš se na něj?“

„Je mně ukradenej. Co je s ním?“

„Rád by se s tebou sešel. Má problémy, nesmí točit, protože trochu moc proháněl kameru, když přijeli Rusáci.“

„Neviděl jsem ho spoustu let. A na jeho problémy kašlu.“

„Ááá, škoda.“

„Tak to spláchnem, ne?“

To se ozval zakázaný básník Bešák, který kdoví jestli poslouchal, o čem je řeč, ale zvedl své pivo do výšky očí a zamžoural.

„Ať žijou poserové a poseroutkové!“ Jeho püllitr přitom třesknul o inženýrův, div že oba nepukly.

Podezřelý přípitek. Chytrému napověz, hloupého trkni. Dušan Řezníček přemýšlel, dohadoval se, ale na nic, co by dávalo smysl, nepřišel, a tak se zeptal až na záchodě, když stáli se Strnadem svorně u sousedních mušlí:

„Hele, Košťál je jedna věc a poserové v Bešákově puse druhá. Oč jde?“

„To ti musí rejža vysvětlit sám. V soukromí.“

„Dobře, zavolám mu.“

„Ani omylem, ty trdlo. Je napíchnutej.“

„Tak tam zajdu.“

„Ne. Oni přijdou za tebou.“

Polekal se.

„Oba?“

„Asi oba. Buď rád, ona je pořád kočka.“

Podíval se na něj pátravě. Jak může vědět? Nebylo přece s Ladou nic než Košťálova pitomá zákeřná hra. Strnad se dovtíпил a zopakoval:

„Opakuju, že tamtamy pracují ve dne v noci. Odjakživa.“

A tak přišli. I když jim mezitím musel přes Jindru poslat adresu.

Byl nesvůj, paní Lada taky, ale Radomír na to šel přímo a zostra.

„Vím, že jsem tě tenkrát zneužil a nasral, byl jsem blbej. Jenže mezitím se spousta věcí změnila. Možná nevíš, že jsem napsal dvě hry. Jedna se hrála v Hradci, druhá v Trnavě. Přeložená do slovenštiny pochopitelně...“

„To netuším, promiň.“

„Nevadí. Ono to nebylo na slávu, ale fufníky to dalo. Už jsou pryč. A Ladu kvůli mně taky vyhodili, i když dělala v Krátkým filmu jen sekretářku. Musíme se nějak žít.“

Dušan se domníval, že pochopil.

„Potřebujete půjčit?“

„Něco jinšího.“ Košťál se odmlčel, aby vzbudil napětí, a jen tiše hleděl. Asi to měli nacvičené, protože vysvětlení se ujala manželka.

„Radomír napsal novou hru. Mimochodem parádní. Ale nemůže ji nikde nabízet, protože je na indexu. Už v prvním divadle, kde by zaťukal, by ho s ní vyrazili a do jiného by pak nemohl ani pod cizím jménem, chápeš. Zkrátka potřebuje, aby ji podepsal někdo jiný.“

„Rozumím. A co já s tím?“

„Napadlo nás, že bys to udělal ty.“

„Jsi čistej jako slovo boží,“ přidal hlavní argument sám autor, a protože mu to vyšlo z úst s mírnou výčitkou, až se sám lekl, pokusil se to napravit. „Rozhodně nebudeš škodnej.“

„Spíkr první třídy, a najednou dramatik,“ přiložila na ohýnek Lada.

„Spíkr jednou dvakrát,“ odmítl pochybnou slávu lákaný, ale Košťál ji veletočem obrátil naruby, v branži že to zapomenuto není a proč by šikovný čtec nemohl začít psát. Právě proto bude každé podezření na záměnu jejich identit liché. A kdyby přece, současné angažmá bývalého filmového komentátora může být důkazem jeho už dávného zájmu o svět umění. Je to ideální možnost, Dušan je důvěryhodný typ.

Lada povzdechla a malounko si shrnula sukni z kolena. Všimne si ten trouba? Nevšimne?

Všiml si a pomyslel ach bože, to je trapné, i když ho lákalo dívat se. Už byl dlouho v půstu. A řekl:

„To nemůžete myslet doopravdy. Neznámé jméno bude vždycky budít podezření, kdo je za ním.“

„Každý budoucí slavný spisovatel je přece nejdřív autorem nějaké prvotiny,“ mínila svědkyně.

„I když je to prvotina parádní, jak sama říkáš?“

„Ona v ní kritika nějaký mouchy najde, neboj se. A navíc je to jen dramatizace, ty nejsou tak na tapetě.“

„Dramatizace čeho?“ zeptal se a hned by se s chutí plesknul, co se s nimi vůbec vybavuje, když je to tak jako tak nesmysl.

„Ruská klasika. Mazaná záležitost. Sám velký Čechov v malém provedení. Objev skoro neznámé povídky. Komédie. Dá se za to předpokládat pochvala a pro autora a dramaturga uznání.“

„Neumím jednat s dramaturgy. Netuším, jak to chodí.“

„To už je všechno vyjednáno, dohodnuto, upečeno, uvařeno.“

„Ještě jsem neřek ano.“

„Ale řekneš, vid?“ Lada se usmála a koleno v blyštivé punčoše na něj vrhlo pár jiskřiček.

„Do divadla jsi přece chodil rád... S Jiřinkou,“ dodala.

Zase úžas:

„Co ty víš o Jiřině?“

„Svět je malej. Studovaly jsme spolu konzervatoř. Tos nevěděl?“

Vzpomněl si na teorii, se kterou se vytasila sociologie, věda komunisty neuznávaná, ale okouzlující, že kdekoli se sejde pět lidí, je skoro jisté, jak přinejménším dva z nich mají někde společné známé, ne-li příbuzné. Každá síť je upletená adresně přímo na někoho. Už se v ní třepal.

„Kde by to teda... padalo v úvahu?“ (Ty blbče blbá, oč si to koleduješ?)

„V Cholině. Jsou tam po tom diví. Prvotina a světová premiéra! Seznámím tě s dramaturgem a s režisérem. Ti vědí, co a jak.“

„Ještě jsem neřek ano,“ zopakoval chabou obranu.

Jenže i Lada přispěchala s repeticí: „Ale řekneš, vid?“

Takže to upekli. Stokrát si za to vynadal, stokrát pak na sebe do zrcadla vyplázl jazyk, ale když s kamarády z mokré čtvrti o pár dnů později zase zvedali v Černém pivovare püllitry, mohl s potměšilým Bešákem změřit oční sílu a kontrovat: „Tak na posery a poseroutky! Ať slouží!“

Říká se, že neštěstí nechodí po horách, ale po li-dech, a Dušan tohle rčení zničehonic nakrátko opravil a jásal, že to snad stejně platí také o štěstí.

Namístež je otázka, proč nakrátko?

Inu... Zčistajasna se u něj v Praze objevil bratr Jenda, o kterém se, vzpomeňte, baletka Jiřinka kdysi prořekla, že se učí na veksláka. Žil v Brně a bratři se spolu skoro nestýkali, i když starší z nich se tehdy dávno vymlouval, že musí na mladšího dohlížet. Popravdě to však už tenkrát vzdal, neboť z mamincina mazánka se vyklubal šíbr všemi mastmi mazaný, žijící na hraně zákona, i když mu to zatím vycházelo a opletačky neměl. Jenže když se takovýhle bráška zničehonic objeví a tváří se bůhvíjak tajemně, znejistěl by i ten, kdo o jeho podezřelých kšeftech něco sice tuší, ale nic bližšího vědět nechce.

Dušan ho proto neuvítal nijak něžně:

„Kde se tu bereš, co se děje?“

„Překvapení, brácho.“

„Máš průšvih?“

„V pohodě. Nejde o mě. Cesty prozřetelnosti jsou tajemné, i když klikaté. To budeš zírat.“

„Zírat můžu, až se vyjádříš jasně.“

Dušan byl netrpělivý a velmi, velmi nejistý.

Seděli v kuchyni, kde na stěně proti oknu visela po bývalé paní domácí polička plná sklenic, sklínek a skleniček, pohříchu ovšem prázdných.

„Nechtěl bys nám aspoň do jednoho z těch skel nalít něco na oslavu?“ požádal tajemný Jeník.

„Máš důvod oslavovat? Nejsem si jistej, že chci vědět co,“ zůstal domácí pán ostražitý.

„Já ani ne. Zato ty – počítám, že budeš radostí skákat metr vysoko, až ti řeknu, proč jsem tady. Ale nejdřív tu kapku! Rád si se mnou štrngneš, věř mi.“

Sáhl do kredence a nalil jim do dvou tajtrličků na dva ločky slivovice. Cink!

„Potkal jsem Jasnu.“

Jasnu znali oba asi jen jednu na celém světě. Mladší sestru Světlý Kroupové z Blížejova. Když si Dušan ve svém pravěku na Světlu myslel, Jasna byla teprve v páté či šesté třídě. Vlastně bratrova spolužačka. To by mohlo znamenat..., ale navenek nedal najevo velký zájem.

„Fajn, a co?“

„Říkala, že Světlá je zase volná jako nebeskej ptáček krasohlásek. Ten její frajer je fuč.“

„Jak fuč?“ Chytil se na vějičku.

„Od stolu a lože. Teda už dávno. Hned, jak dostal její táta provaz. Že by mu překážela v kariéře. Je to policajt. Tos nevěděl?“

„Vždyť se odstěhovali.“

Můjtybože, že by boží mlýny přece jen mlely mouku pro něj?

„Čekal jsem, že se poděláš štěstím, a ty čumíš jako tele,“ zavýčítal bratr. A nalil si bez vyzvání další dávku. Větší.

Má se po letech vstupovat do řeky, která vás kdysi vyplivla? Má přemýšlet, nebo se má vrhnout do vln?

„Jasna řekla, že by tě ségra po letech ráda viděla, ale sama si jen tak netroufá. A taky neví, jestli bys o to stál. Tak jsem ji ujistil, že jak tě znám, stará láska asi nezrezavěla, ale že se přesto radši zeptám, jestli bys chtěl ten ohýnek rozfoukat. Radil jsem se s mámou...“

„Ty jsi vůl,“ ulevil si Dušan.

„S tátou ne, neboj se. I když ten už ví pendrek, plete si sadaře se sadistou a hovno se zlatem.“

„Drž hubu,“ rozkřikl se starší. „To v sobě nemáš kouska citu?“

Svět jako by se mu rozsypal do zrníček, a ta se všelijak přeskupovala, chvíli měla chuť se poztrácet a chvíli naopak spojovat, i když snad ještě ne do podoby někdejšího vzdušného zámku. Anebo přece?

„Tak co? Mám jí dát adresu, když telefon sis, ty moulo, ještě nezařídil?“

„Nezařídil...“ chytil se jiné linky, „copak to jde tak snadno? Na telefon se v Praze čeká roky, to nevíš?“

„Vím. A taky vím, že frčí jen, kdo maže. Kdo nemaže, trčí a každej si do něj strčí.“

„A kde...“ jako by náhle promluvil bůhví kdo za něj, ale jeho hlasem, „kde teď Světla žije?“

„V Cholíně.“

Bumbác!!!

„Šenkuje tam ve víně. Nebo možná v pivě, to neví. Až dám Jasněnce tvoji adresu, Světla ti napíše, a pak se může prášit za kočárem z Cholína na Prahu

a z Prahy na Cholín, až se vám kolečka zavaří. Už máš po čtyřicítce, nejvyšší čas hodit kotvu. Staroušci touží po vnučátku, když se u nich někdy stavím, o ničem jiném nemelou.“

Můjbože, Cholín. Náhoda, nebo prodloužená ruka osudu? letělo mu hlavou. Pokyn na cestu k ráji, nebo pozdní, o to krutější výsměch?

Jenže než se tahle otázka rozhodla, musel do Cholína, teď náhle o dost žádoucnějšího, na premiéru. A to je kapitola sama pro sebe.

Den kamuflážní slávy dramatika ing. Dušana Řezníčka moc slavně nezačal. Z pomýšlení na večerní maškarádu v cholínském divadle musel během dvou hodin třikrát na záchod, a to mu na statečnosti nepřidalo. Taky z Lady, která pro něho měla odpoledne přijet taxíkem naplněným květinami, jež bude muset rozdat dámským členkám hereckého souboru, měl trému jako bič. Namítal, že je riskantní, aby se ukazovala s ním, když je manželkou zakázaného autora a může to být podezřelé, ale to oba Košťálovi odmávli, že Cholín není Praha, tam že to nikdo neví, a naopak, dáma, které si všichni všimnou, odvede trochu nežádoucí pozornosti od něho, když je takový strašpytel a bude se podle všeho imrvére klepat jako

ratlík před vlčákem. Proklínal se, že se vůbec nechal do takového dobrodružství navrtat, a svému andělu strážnému sliboval, že bude napříště opatrnější a že se umělecké společnosti bude odteď vůbec raději stranit, vždyť mezi mašinfýry a výpravčími od železnice jsou taky zajímavé typy a může si najít bezúhonné kamarády mezi nimi.

Oběd, na který se v každou jinou neděli těšil až nezřízeně a chodil na něj do restaurace Kotva na křižovatce Lazarské ulice se Spálenou, protože tam se kdysi líbilo Jiřině, než ho opustila (sedávali obyčejně na zahradě pod stromy), ten si dnes odepřel a místo něj si dopřál skleničku fernetu. Přecházel svým malým bytěčkem jako tygr v kleci, pokoušel se tu číst, tam zdřímnout, ale všechno to byla marnost nad marnost.

Až se asi ve čtyři dočkal. Lada Košťálová byla celá oranžová jako meruňka, políbila ho, prý na kuráž, a už ho vlekla k bílé ladě. Svůj k svému, smála se, není nad styl, v taxislužbě jí nabízeli auto ze západu, ale odmítla ho, vždyť Čechov byl Rus a Sovětský svaz náš věčný vzor! Producírovala se před řidičem, a ten se úslužně culil, jistěže, madam, však si rozumíme, tak vyrazíme, ať jsme v šest na místě, mám za úkol dovést vás včas a bez úhony.

Původně se bál, co by bylo, kdyby měl květiny předávat dámám už před představením, navštěvovat je v šatnách, rukulíbám, zlomte vaz, děkuji, že jste přijala roli, ale Radek s Ladou prohlásili, že žádný strach,

pugéty se odevzdají uvaděčkám a šatnářkám, a ty se až při klaněčce postarají, aby každá jevištní hvězda dostala, co jí patří. Ostatně kytice jsou stejné, aby si dámy navzájem nevyčítaly, či je krásnější. A dámy jsou jen tři, dvě už starší, třetí teprve studentka z DAMU. Mužským se květiny nedávají, těm postačí rukystisk a úklona. A něco pozornosti odvede taky režisér, pro Cholín host z Městských divadel pražských Pavel Herzog, fajn chlap, ten se o tebe postará. Lada ho zná, on zná ji, hergot, jsi přece chlap inženýrská, z takové prkotiny se neposereš, když chce svět být klamán, dopřejeme mu porci. Hlavně mi to pak musíte oba podrobně vypravovat, já se doma v samotě přivožeru, abych vám byl aspoň tak nablízku. V Cholině mají fajn divadelní klub, dejte si do trumpety, v hotelu máte dva pokoje, až se vyspíte, zavolejte, můžu přijet a zpátky do Prahy si vás odvézt sám, nebo sedněte na vlak, jak chcete, ale chápejte, že budu zvědavěj jako koza, hlaholil Radomír přede dvěma dny.

A bylo, jak řekl i jak neřekl. Nemohl vědět, že první odchylka nastane hned ve vrátnici.

„Vy jste pan Řezníček? Moc mě těší. Máte tady dopisek od jakési fešné paní. Prosím.“

„Ale ne, Dušane, ty mě chceš rozžárlit,“ zacvrlikala Lada, vzala obálku a přičichla k ní.

„Voní! Máte tady vodu? Za chvíli mě budete křísit! Ale teď, prosím vás, postaráte se o ty kytky ve voze? Ať může taxi odjet.“